

**UNIUN DA LAS RUMANTSCHAS E
DALS RUMANTSCHS EN LA BASSA**

Settember 2020

Charas lecturas, chars lecturs

„Guarda be che chi's sto far scha la natüra po dictar eschan no umans bloccats, illa vita limitats...” uschia tuna la chanzun “Il mariner da corona 2020” che Vus savais leger sin pagina 4.

La radunanza annuala da la URB ha stuì vegnir spustada da l'avrigl sin il settember, enstagl la primavaira pia igl atun. Sche corona vul...

INVIT A LA RADUNANZA ANNUALA

ILS 26 DA SETTEMBER 2020, A LAS 10.15 URAS A TURITG

Ils detagls latiers savais Vus intervegnir sin pagina 5 e 6.

Suenter ina lunga pausa han ils chors puspè savì cumenzar cun ils exercizis da chant. Igl è tut in pau nunusità ma i e bun da savair s'entupar a moda reala.

Era las gruppas da las rumantschas e dals rumantschs en las regiuns han stuì anular per la pli gronda part lur entupadas. Co i va enavant savais vesair sin pagina 7. Il colloqui dals 15 da settember e quel dals 24 da november han *puspè lieu online*. Il colloquis online han gì in bun success. Forsa savess ins era empruvar en auters cas da tener contact tranter ils rumantschs e las rumantschs en la bassa sin questa moda e maniera. Tgi ha ideas, propostas?

Il Tavulin interrumsch a Turitg da las 18.30 fin las 20.00 en la Commihalle mintgamai l'emprim mardi dal mais ha puspè cumenzà a partir dal settember, pia ussa: ils 6 d'october; 3 da november; emprim da december, ils 2 da favrer, ils 2 da mars, ils 6 d'avrigl.

Il tema dal “Dicziunari da mintgadi” agiuntà sco inserziun è questa giada: “bajegiar”. Malgrà corona vegn bajegià ad aut ed a bass sco sche nagut fiss capità!

Ciril Berther

Stimadas Rumantschas, stimads Rumantschs

La stad 2020 è stada fermamain sut las cundiziuns extraordinarias da la pandemia CORONA (Covid-19). La vacanzas – sche insumma pussaivlas – han stuì vegnir organisadas auter che sco usità. Qua tras han tranter auter era las regions muntagnardas da la Svizra savì profitar, damai che las vacanzas dals indigens èn vegnidas passentadas avant tut en noss pajais. Segir ha i dà per bliers giasts novas sentupadas cun la cultura rumantscha e sia glieud che abitescha en l'intschess da tschep da la Rumantschia. Nus sperain che quai saja era stà motivaziun avunda per che la URB sappia registrar novas commembras e novs commembers. Per il mument na savain nus anc betg giuditgar l'effect eventual da maniera definitiva.

Sco annunzià el davos Fegliet (zercladur 2020) è nossa **Radunanza annuala (RA)** vegnida fixada da nov sin **sonda, ils 26 da settember 2020 a Turitg**. En il Fegliet actual chattais Vus igl INVIT per l'occurrentza. Il protocol da nossa davosa RA sco era il quint 2019 ed il preventiv 2020 chattais Vus sin nossa pagina internet (www.uniun-urb.ch). Las cundiziuns da Covid-19 obliheschan nus da dumandar Vus d'annunziar Vossa preschientscha a la RA (mira INVIT). Suenter quest lung temp «d'abstinenza» sa legra la suprastanza URB sin ina interessanta ed empernaivla sentupada tranter Rumantschas e Rumantschs da la Bassa.

Las occurrenzas mensilas dal TAVULIN entschaivan puspè a l'entschatta dal mais da settember 2020. Vus chattais tut las infurmaziuns medemamain sin nossa pagina d'internet e sin facebook (www.facebook.com/uniun-urb). Per la gievgia, ils 12 da november 2020 avain nus planisà in INSCUNTER INTERRUANTSCH a Turitg. Dapli infurmaziuns latiers udis Vus lura a chaschun da nossa proxima RA.

En num da la suprastanza URB giavisch a Vus enavant tut bun e speresch sin in cordial sa vesair bainprest a Turitg.

Cun amicabels salids ed in cordial allegra

Roman Pfister
President URB

En questa rubrica vegnan a pled persunas rumantschas cun interessantas occupaziuns e vocaziuns. Oz l'intervista cun *Seraina Sidler Tall* che abita el chantun da Zug. Ella ha emprendì rumantsch en famiglia en segunda generaziun e discorra er cun ses uffants rumantsch. Quels tutgan probabel tals paucs rumantschs en terza generaziun en la bassa che discurren rumantsch.

Seraina Sidler Tall, co vesa Vossa biografia ca. ora?

Jau sun naschida il 15 da december a Zug. Mes giavisch è stà da daventar ballerina e mamma. Da mes bab e mia mamma ha jau ertà ina buna creatividad ed in grond plaschair da viver. Jau hai fatg las scolaziuns variantas da ballerina en las meglras scolas a Turitg, Losanna, Cannes ed a New York . Suenter hai jau gi engaschaments sco ballerina Berna, Turitg ed en Danemarc. Pli tard ha jau entschet a far atgnas producziuns da saut. Mias ideas e finamiras sco ballerina èn da far producziuns cun blera poesia e fal fitg interactiv cun blera sensualidad

Mias inspiraziuns vegnan era da mia scolaziun sco magistra da Taj Ji, da Pilates e sco pedagoga da moviment en ideokinese. Per il mument sun londervi da far ina scolaziun sco terapeuta da Polarity per savoir accomplir mes giavisch da gidar ed accompagnar glied sin lur via da svilup e guariziun.

Jau sun mamma da dus vairamain mirveglius uffants e viv cun els e mes ex um a Cham.

Tge è vossa occupaziun oz?

Jau lavur sco pedagoga per gronda part en il studio “Tall’s Trainings und Bewegungszentrum” a Zug. Dasperas lavur jau sco terapeuta, ballerina e sco ambassadura da cultura en scolas e diversas instituziuns.

Tge èn las sfidas principalas en vossa occupaziun?

Da derasar mia savida e mes duns ad umans che na han nagin sentiment per lur corp e lur senns.

Co stais visavi il rumantsch?

Jau discor rumantsch cun mes geniturs e mes uffants. Jau patratg era savens en rumantsch perquai che quai dat a mai ina energia tut outra che en tudestg.

Tge ha il rumantsch purtà a Vos per il linguatg che Vos discorris?

Jau sun bler sin viadi e sun fitg comunicativa. Jau discor tuttas quatter linguas naziunalas, englais ed in pau brasilian.

Co s’infurmais Vos da quai che capita el territori rumantsch?

Cun mes bab sun natiralmain adina sin il current.

Con impurtant ès i da dar vinavant il rumantsch a nossas proximas generaziuns?

Quai è fitg impurtant e perquai discor jau cun mes uffants rumantsch.

Seraina Sidler-Tall, grazia fitg per Vossas interessantas infurmaziuns.

Ciril Berther

Il Mariner da corona 2020

L'on passa in vacanzas al mar
Chi vess cret cha ün di nu's po plü far
Chi vess cret- cha be ün on plü tard
Es tuot serrà, - il muond complet s'müdà
Na bes-china- es gnüd' e dominà
Ils homosapiens - quels ston star a chà
Ingüns inscunters cun amis e cun paraints
per provar - usche da restar sans.

Guarda be che chi's sto far
Scha la natüra po dictar
Eschan no umans bloccats
Illa vita limitats
Tuot las armas ed ils raps
Nu güda nöa in quist cas
La natüra dicta quista jada ils fats.

Quai chi nu's- pudev s'imagiar
Es dvanta - dandet uoss'realtà
Concerts events da sport tuot vegn tri-
chats
Bod tuot ils svols sun gnüts eir anulats.
Eir scha quist es uossa fich trist
La natüra gudogna suot il strich
damain svapur e l'aier dvainta cler e net
Tant cha tuot - nun es usche be pers

2 refrain

Stat a chasa chars amis
Na be hoz ma eir plüs dis
Fin cha'l virus es davent
Quai cha tuot la glied vess jent
Cur cha tuot es lura passà
Noss bel muond at sara grà
Cha eir tü cun teis bun far
Poust alch salvar

*Reto Mayer e Robert Demonti per conferenza
da video. Posta Ladina:
[www.engadinerpost.ch/2020/4/09/Stat-a-
chasa-chars-amis-](http://www.engadinerpost.ch/2020/4/09/Stat-a-
chasa-chars-amis-)*

Dis da famiglia e champ da stad per uffants a Turitg e conturn

A partir da l'onn da scola 20/21 ha l'instrucziun da la Scola rumantscha Turitg en il bajetg da scola dal Hirschengraben lieu be mintga duas emnas empe da mintga mesemna. Persuenter organisescha la Lia Rumantscha da nov 'Dis da famiglia' che han mintgamai lieu la sonda u la dumengia en la regiun da Turitg e conturn. Quests arranschaments vegnan per part er organisads cun organisaziuns partenarias, e sa splegan 5 – 6 giadas l'onn. Ils 'Dis da famiglia' èn averts per tuttas familias cun uffants che (almain) chapeschan rumantsch – independentamain da la participaziun a la Scola rumantscha Turitg.

Plinavant lantscha la Lia Rumantscha il 2021 in champ da stad dad in'emna a Turitg e conturn per uffants rumantschs.

Dapli detagls da las purschidas ed ils termins èn da chattar sin la pagina da curs da la Lia Rumantscha: www.liarumantscha.ch curs.ch/per-rumantschs

Conradin Klais

INVIT A LA RADUNANZA ANNUALA
ILS 26 DA SETTEMBER 2020, A LAS 10.15 URAS A TURITG

Ustaria Neumarkt, Neumarkt 5, 8001 TURITG

www.wirtschaft-neumarkt.ch

Bus 31 u tram 3 – fermativa Neumarkt/ (duos fermativas da la staziun principala)

PART STATUARA

TRACTANDAS

1. Bainvegni
2. Protocol radunanza annuala 2019
3. Rapport annual 2019
4. Quint 2019
5. Preventiv 2020/2021
6. Rapport dals revisurs
7. Tschernas
8. Program da lavur 2020
9. Strategia Lia Rumantscha 2020
10. Varia
“Chasa Rumantscha a Turitg” (Orientaziun: *C. Klaiss*, LR)

PART TEMATICA

A las 11.30 uras

Referent ospitant

David Truttmann

Schefredactur Fundaziun Medias Rumantschas - FMR

David Truttmann, oriund da la Val Müstair, surpiglia sco emprim schefredactur la direcziun da la redacziun da la Fundaziun Medias Rumantschas (FMR). Quella è vegnida stgaffida or da l'anteriura Agentura da novitads rumantscha ANR. La FMR vegn a producir cuntegns per las medias rumantschas en il rom d'ina collavuraziun cun chasas da medias publicas e privatas cun caracter da pionier per tut la Svizra. Il cussegl da fundaziun da la Fundaziun Medias Rumantschas (FMR) ha elegì durant sia emprima sesida furmala quest mardi David Truttman sco emprim schefredactur da la nova redacziun da la FMR. Truttmann ha lavorà ils ultims 15 onns en diversas funcziuns per RTR, l'ultim sco co-manader da la partiziun «Reflexiun». Sco suppleant dal schefredactur dad RTR ha el manà dal 2012 al 2014 il ressort quotidian che è responsabel per l'entir program dal di da radio, televisiun ed online. En questa funcziun ha el manà 40 collavuraturas e collavuratur. Avant è il schurnalist da 44 onns stà collavuratur en la redacziun da «La Quotidiana» che vegn edida da Somedia. Truttmann ha absolvì il seminari da magisters a Cuira ed ha studegià istorgia generala e linguistica e litteratura rumantscha a l'Universitad da Turitg.

(La Quotidiana, 7-8-2019)

A partir da las 12:30 uras aperitiv e silsunter envida l'URB ad in modest gentar cuminaivel facultativ en il

Restaurant Neumarkt

Neumarkt 5

8001 Turitg

www.wirtschaft-neumarkt.ch

IMPURTONT: SITUAZIUN PANDEMIA CORONA (Covid-19)

Nus vegnin a respectar ed applitgar las reglas da l'Uffizi federal da sanadad (UFS) sco era eventualas perscripziuns e restricziuns chantunalas. Ord quel motiv supplitgain nus Vus d' avoir en scadin cas la mascrina cun Vus.

Per savair organisar la RA da maniera optimala dumandain nus Vus d'annunziar Vossa preschientscha e menu cun charn u vegetari fin gievgia-saira, ils 17 da settember 2020 a dunna *Sandra Sommer*, suprastanta URB.

eMail sandra.sommer@uniun-urb.clubdesk.com

SMS ni telefon 076 456 81 25

Canorta Rumantscha Turitg

La Canorta Rumantscha Turitg ha puspè plaz libers!

Infurmaziuns *Remo Pfister*
Annunzias remopfister@gmx.net
 079 961 40 46
 www.canortarumantscha.ch

Proxim inscunter interrumentsch:

Gievgia, ils 12 da november el center da la plaiv s. Johannes,
Limmatstrasse 114, Turitg a partir da las 18.30.

La sairada è deditgada al scriptur engiadinais *Cla Biert* che cumpleniss quest
onn 100 onns. Musicalmain accumpogna *Paulin Nuotcla* tras la saira.

Famiglia Sursilvana Zug e conturn

Mardis, ils 1 da december a las 19.30 h
Circa duas jamnas avon survegnis vus in'invitaziun pli detagliada
Contact: famsurszug@gmail.com ni 079 305 07 10

Rumantschas e Rumantschs al Lai da Turitg

Demai che la chesa Grischuna a Turitg ei aunc buca finida tochen lu, havein
reservau a Meilen ell`ustria Löwen in`jamna pli tard ils 13.11.2020!

Contact: *Astrid Decurtins* tel. p. 055 243 13 21, natel 079 236 04 35
mail: astrid.decurtins@bluewin.ch

Rumantschas e Rumantschs Winterthur e conturn:

Scuntrada rumantscha: dumengia, ils 28 da mars 2021
Holzlegistrasse 40, 8408 Winterthur, implant da temp liber Holzlegi
Il lieu exact a Winterthur vegn communitgà suenter las annunzias
adresa: manuela@zoserver.org

Café rumantsch a Son Gagl

En la Militärkantine, Kreuzbleicheweg 2, a Son Gagl
Gievgia saira 18:00 – 20:00 ils 1 d'october, 5 da november,
3 da december, 7 da schner 2021

Ulteriuras infurmaziuns: Gabi Lemm, tel. 071 244 09 87
e-mail: gabi.lemm@bluewin.ch e curs da rumantsch:
<http://www.rumantsch-cun-gabi.ch>

Rumantschs ladins dal Rigi

Venderdi, 18 da settember: 18:30 h, "Gö la Boule" a Udligenswil
Venderdi, 23 d'october: 19.30 h, Tschaina "Capaun", Blasenberga a Zug
Venderdi, 20 da november: 19:00 h, Referat "Protecziun da datas dals
Romauns fin tal Internet", restaurant Hohle Gasse, Immensee
Venderdi, 29 da schner: Radunanza generala RLR a Küssnacht

Ulteriuras infurmaziuns sut: www.rumantschladinsrigi.ch

Universitad populara da Turitg - Colloqui rumantsch *Auturas ed auturs en discussiun cun Mevina Puorger*

15 da settember 2020

Annetta Ganzoni, „Rumantsch e latin da chatscha“

27 d'october 2020

Matthias Grünert, Philipp Obrist, David Paul Gerards:
*Heinrich Schmid «Ausgewählte Schriften zum Rätoromanischen |
Intgins scrits davart il rumantsch»*

24 da november 2020

Gianna Olinda Cadonau, Rut Bernardi
«pajais in uondas | wiegendes Land»

26 da schaner 2021

Viola Cadruvi, Jon Bischoff: *La feglia dal fraissen*

Rämistrasse 71, 8006 Turitg da las 19.00h a las 20.30h
(per infurmaziuns: mevina.puorger@bluewin.ch / t- 078 772 32 28)

Impressum:

Redacziun: Ciril Berther

Spediziun: Lia Rumantscha

Contribuziuns pon vegnir inoltradas fin in mais avant la proxima ediziun a:
Ciril Berther, Mülistatt 12, 8955 Oetwil a.d.L.

Tel. 044 748 50 65, e-mail: cirberther@bluewin.ch

Ulteriurs Fegliets pon ins retrair tar:

Lia Rumantscha, Via da la Plessur 47, Chascha postala, 7001 Cuir

Tel. 081 258 32 22, e-mail: info@rumantsch.ch

Il Fegliet pon ins era telechargiar da l'internet: www.uniun-urb.ch

Data da l'ediziun: settember 2020

Data da la proxima: mars 2021